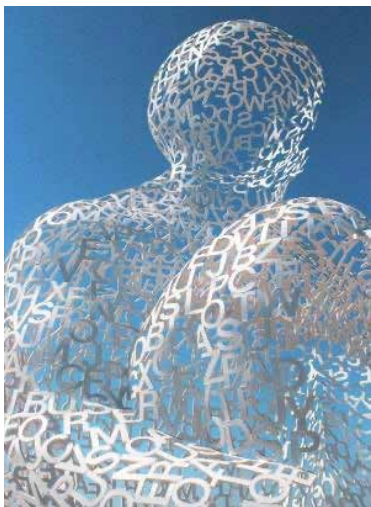

Burti un cipari mākslā

1. uzdevums. Zīmes manam vārdam

Katra cilvēka vārds ir nozīmīgs pieteikums pasaulei, tas atšķir cilvēku no visiem citiem. Vārda un uzvārda pirmos burtus sauc par iniciāļiem, tie kalpo kā paraksts, kā cilvēka īpašā zīme. Ikdienā ar roku uzrakstīts paraksts vai iniciāļi atspoguļo cilvēka neatkārtojamo rokrakstu. Ja iniciāļus papildina ar izvēlēto krāsu salikumu, formu un līnijām, tie veido simbolisku vēstījumu par vērtībām, kam tā radītājs piedēvē īpašu lomu savā dzīvē.

1.1. Paraksts

- Uzraksti uz vienas lapas savu vārdu un uzvārdu dažādos rokraksta variantos – lēni un plūstoši, kārtīgi, strauji, vienkārši, dekoratīvi, ar izvījumiem un rotājumiem, skaidri un lietišķi, drebelīgi, drukātiem burtiem u. c.
- Izmēģini dažādus instrumentus – zīmulis, flomāsters, pildspalva, platgala spalva, putna spalva.
- Kuru variantu tu lieto ikdienā?

1.2. Iniciāļi 2D

- Vēro dažādus iniciāļus norādītajās saitēs.
- Kopīgi apspriediet, par kādām idejām un vērtībām liek domāt burtu izskats.
- Piefiksē savā skiču blokā burtu formas un savienojumus, kuri īpaši piesaista tavu uzmanību.

Iedvesmai:

- **“Ornamentālo alfabētu grāmata” – viduslaiku iniciāļi** (*The Book of Ornamental Alphabets: Ancient & Medieval* by F. G. Delamotte, published by E. & F. N. Spon, London, in 1879. (Now in the public domain.) Pieejams: <https://www.gettyimages.com/detail/illustration/ornamental-initials-royalty-free-illustration/157687347>. [Skatīts 10.04.2021.]
- **Viduslaiku iniciāļi.** Pieejams: <https://www.istockphoto.com/vector/examples-of-medieval-decorative-art-capital-letters-design-elements-gm1097437776-294704308>. [Skatīts 10.04.2021.]
- **Ķeltu iniciāļi dzīvnieku formā.** Pieejams: <https://www.istockphoto.com/vector/celtic-animal-initials-letters-a-b-c-and-d-gm483821492-71298695>. [Skatīts 10.04.2021.]

- **Grafiti burti.** Pieejams <https://cooltourspain.com/graffiti-letters/>. [Skatīts 10.04.2021.]
- **Kā uzzīmēt burtus.** (*How to draw illuminated letters.*) <https://www.youtube.com/watch?v=TMi5g3OPO-Q>. [Skatīts 10.04.2021.]

- Nosauc, pieraksti vai uzzīmē trīs lietas, idejas, kas tev ir īpašas vērtības, kuras tev ir svarīgas.
- Uzzīmē ar grafīta zīmuli savus iniciāļus 3 dažādos variantos, lietojot dažādus burtu veidus un savienošanas paņēmienus (citu citam blakus vai savijot tos kopā).
- Ja vēlies, tad papildini zīmējumu ar kādu detaļu, rakstu, krāsu, kas paskaidro izvēlēto vērtību, izmantojot krāsu zīmuļus, flomāsterus vai citu materiālu.
- Izvēlies, kurš variants tevi/tavu vērtību vislabāk raksturo.

1.3. Iniciāļi 3D

- Izveido savu iniciāļu zīmi trijās dimensijās no plastiskas masas (plastilīns, māls, piparkūku mīkla u. c.) vai cita elastīga materiāla (audums, papīra salvete, stieple u. c.). Izvēloties noteiktu krāsu un formu, pārdomā, kā savam iniciāļu veidojumam piešķirt simbolisku vēstījumu par vērtībām, kas tev svarīgas (daba, tehnoloģija, ģimene, dziesma, draugi, pavasaris u. c.).
- Ja nepieciešams, papildini veidojumu ar citas krāsas laukumiem/vai faktūru, lai precizētu vēstījumu.

Izdomā stāstu saviem iniciāļu zīmējumiem un veidojumam. Ko tie stāsta par tevi? Ko tu gribi darīt? Kādas ir tavas intereses? Kas tev ir svarīgi? Kādas ir tavas vajadzības? Kādas ir tavas vērtības? Kāds ir darba nosaukums?

Vēro klasesbiedru darbus un interpretē – kāds ir viņa iniciāļu vēstījums.

Kopīgi seciniet, kā burtu forma, krāsa un citas zīmes ļāva precīzi nolasīt vēstījumu.

Atrodiet vietu klasē, skolā vai pagalmā, kur visu jūsu klases skolēnu iniciāļu zīmējumus vai veidojumus varētu eksponēt.

2. uzdevums. Burti un cipari kolāžā

- Noformulē savu ideju/problēmu/tematu (piemēram, cilvēku attiecības, ekoloģija, miers pasaulē, piedzīvojumi, laimīga dzīve u. c.).
- Izgriez burtu, ciparu, vārdu attēlus vai teksta fragmentus no poligrāfijas materiāliem vai saviem zīmējumiem.
- Līmē uz lapas pilnus vārdus vai arī saliec tos no atsevišķiem burtiem, vai arī tekstu kombinē ar fotogrāfiju vai tās daļu, vai izmanto aplikācijas tehniku, lai izteiksmīgāk paustu savas idejas vēstījumu.

Iedvesmai:

- Reičelas A. Davsones (*Rachel A. Dawson*) kolāžas [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.racheladawson.com/blog/2020/7/27/how-and-why-i-collage-the-sunday-new-york-times-newspaper>. [Skatīts 10.04.2021.]
- <https://www.alamy.com/stock-photo-vector-collage-of-good-news-headlines-with-each-headline-as-a-separate-72820142.html>. [Skatīts 10.05.2021.]

3. uzdevums. Attēls ar burtiem un/vai cipariem (*typeart*)

- Izvēlies kādu attēlu, kurā redzams kāds priekšmets vai dzīva būtne.
- Izvēlies burtus vai saceri tekstu, kas šo objektu raksturo vai kas izsaka kādu nozīmīgu domu par to (piemēram, dabas aizsardzība, vārda brīvība, ... saskarsme).
- Aizpildi laukumus ar burtiem, cipariem vai tekstu, piemērojot burtu formas laukumu kontūrām (izmanto vienas krāsas flomāsteru vai tušu un spalvu vai otu).
- Izmēģi dažādus rakstības stilus un vizuālus efektus (piemēram, vienā darbā izmanto dažādu stilu un lielumu burtus vai raksti tekstu pāri iepriekšējam vairākās kārtās, lai iegūtu tumšāku efektu).
- Rūpējies, lai vienlaikus būtu atpazīstams attēlotais objekts un salasāms teksts.

Iedvesmai:

- *Mark Flammable, Tuatara* [tiešsaiste]. Pieejams: <http://ej.uz/kirzaka>. [Skatīts 2019. gada 15. jūnijā.]

4. uzdevums. Radošais darbs – kā burti mākslas darbā palīdz izteikt svarīgu ideju.

Soli pa solim virzies uz priekšu!

- Padomā un pieraksti idejas:
 - Kādi jautājumi vai problēmas tevi pašreiz nodarbina?
 - Kas tevi pārsteidz, aizrauj, iepriecina, saviļņo, sadusmo, skumdina, biedē tavā klasē, skolā, sabiedrībā, novadā, valstī vai pasaulē?
 - Kāda ir tava attieksme pret šo jautājumu/problēmu (nopietna, cildinoša, iejūtīga, ironiska, kritiska, protestējoša)?
 - Piemēram, ideja var būt saistīta ar:
 - objektu – nozīmīgs priekšmets, dzīvnieks, cilvēks, filma;
 - mūziku – grupas nosaukums, dziesmas vārdi, savas domas par koncertu;
 - notikumu – tikšanās, svētki, incidents, sporta sacensības, noteikumu pārkāpšana, pirmais sniegš;
 - izjūtām – sajūsma, vientulība, dusmas, līdzjūtība.
- Izvēlies vienu savu ideju, kuru īstenoši kolāžā.
- Izvēlies, kuru no izmēģinātajiem idejas radīšanas paņēmieniem izmantosi:
 - īpašas burtu formas izveide (kā iniciāļi);
 - īpašs burtu savienošanas veids;
 - burtu formas aizpildīšana ar kolāžas materiāliem;
 - laukuma aizpildīšana ar tekstu (*typeart*).
- Izdomā, kas tavā kompozīcijā būs galvenais (kurš – tēls vai teksts) un kā to izcelt ar novietojuma, izmēra vai kontrasta palīdzību.
- Izvēlies materiālu un tehniku (krāsu zīmuļi, flomāsteri, kolāža, jaukta tehnika).
- Atlasi materiālus (aplikāciju papīrs, burtu, ciparu u. c. attēli no žurnāliem, fotogrāfijām, kā arī piemērotas krāsas pamatni kolāžai).
- Radi kompozīciju saskaņā ar savu ieceri.
- Kad darbs gatavs, izvērtē darba izteiksmību. Ja nepieciešams, papildini to, pielīmējot vai piezīmējot vēl kādu detaļu, iekļaujot tumšākas ēna vai kādu krāsainu krāsu laukumu, papildinot kompozīciju ar vēl kādiem objektiem vai kādu laukumu aizklājot ciet utt.).
- Pastāsti klasesbiedram, kura vērtība tev bija svarīga; kā vizuālie izteiksmes līdzekļi un kolāžas tehnika palīdzēja to izteikt; ko tu ieteiktu iemācīties arī viņam.
- Presentē savu darbu klasē.
- Secini, kā burti un cipari palīdz šo ideju izteikt labāk nekā vienkārši gleznojums (papildu nozīmju slāņi).

Iedvesmai:

- Grāmata *Lettering by modern artists, Museum of Modern Art (New York, N.Y.)*, 1964. Pieejams: https://assets.moma.org/documents/moma_catalogue_2755_300286650.pdf. [Skatīts: 10.04.2021.]
- Mākslinieka *Cecil Touchon* mākslas darbi. Pieejams: <https://www.nuartgallery.com/artists/39-cecil-touchon/works/>. [Skatīts: 10.05.2021.]